ਸੁਬੇਦ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਅਸਾਮ ਰਾਜ

(2012 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1401)

30 ਸਤੰਬਰ, 2020

[ਰੋਹਿਨਟਨ ਫਲੀ ਨਰੀਮਨ, ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.ਜੇ.

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 302/34 ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। 302/34 ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਨ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 5 ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। : ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5, 6, 7 ਅਤੇ 9 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ/ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਪੀੜਤ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਦੂਜੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾ। 2 ਅਤੇ 3 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. ਮੈਂ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ - ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ - ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ - ਆਯੋਜਤ: ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਭੂਮਿਕਾ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈਸਿਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ - ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਸੰਚਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ - ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਹੈਲਡ: 1. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6, 7 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਨੇ ਇਕ 'ਦਾਓ' ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦਰਖਾਸਤ ਨੰ.3 ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.6 ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੀ.ਡਬਲਿਊs ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। 5, 7 ਅਤੇ 9 ਕਿ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਪਰ ਹਨੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਪਛਾਣ ਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 11] [737 -ਹਿ; 738-ਏ-ਸੀ]

2. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਹਮਲੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। . [ਪੈਰਾ 12][738- ਸੀ-ਡੀ]

3. ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2 ਅਤੇ 3 ਅਤੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਪੈਸਿਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਚਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜੇਕਰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੀ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਵਿਵਸਥਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਮਲੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸਰਗਰਮ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ, ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 13]|738- ਡੀ-ਐੱਚ; 739-ਏ]

4. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ E ਨੰਬਰ 1 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦੋ ਹੋਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਹਮਲਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਪਹਿਲੇ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫੜ ਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਘੜੀਸ ਕੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18][740- ਡੀ-ਐੱਫ]

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1954 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 904; ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਵਯਾਂਗਰ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 779 : [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 876; ਨੰਦੂ ਰਸਤੋਗੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 9 : [2002] 3 ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 30; ਸੁਰੇਂਦਰ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2000) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 110 : [2000] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 515; ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2011) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 120 : [2011] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1152 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1954] ਐਸਸੀਆਰ 904	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	8 ਲਈ
[1976] 3 ਐਸਸੀਆਰ 876	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	14 ਲਈ
[2002] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 30	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	15 ਲਈ
[2000] 2 ਐਸਸੀਆਰ 515	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	16 ਲਈ
[2011] 7 ਐਸਸੀਆਰ 115	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	17 ਲਈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2012 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1401।

Crl ਵਿੱਚ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 03.04.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। 2009 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 32।

ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੂ ਅੰਬਵਾਨੀ, ਤੈਨਜਾਮ ਮੋਮੋ ਸਿੰਘ, ਦੇਬੋਜੀਤ ਬੋਰਕਾਕਤੀ, ਐਡਵ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ ਜੇ.

1. ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਉੱਤਰੀ ਲਖੀਮਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, " ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.") ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੂਲ ਸ਼ਰਤ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ.

2. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ, ਅਬਦੁਲ ਮੋਤਿਨ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਬੇਰੇਕ 'ਤੇ 05.08.2005 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 06.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਬਦੁਲ ਬਾਰੇਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਬਦੁਲ ਮੋਤੀਨ ਦੀ ਉਸੇ ਰਾਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 5 ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਜੀਹੀ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਬੇਦ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਸ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ, ਜੇ.]

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ. ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਹਨ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5, 6, 7 ਅਤੇ 9. ਇਹ ਘਟਨਾ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.6 ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਛਾਣ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਆਈ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਾਬੂਲਾਲ ਅਤੇ ਅਸਗਰ ਅਲੀ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਮਲਾਵਰ ਸਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ: 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5, 6, 7 ਅਤੇ 9 ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

5. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀ.ਡਬਲਯੂਜ਼ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। 5, 6, 7 ਅਤੇ 9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਅਬਦੁਲ ਬਾਰੇਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.8 ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਾਏ ਗਏ।

"ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਖੱਬੇ ਗਿੱਟੇ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ 8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉੱਪਰ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ 6 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 4 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਬੇਵਲ ਵਾਲਾ ਤਿੱਖਾ ਕੱਟ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਤ, ਮੁੱਖ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਬਦੁਲ ਮੋਤੀਨ ਦਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.10 ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਾਏ ਗਏ:

"6ਵੇਂ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਠੋਰ ਮੋਰਟਿਸ। ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਫਿੱਕਾ ਸੀ, 6ਵੇਂ ਹੇਠਲੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਿੱਖੇ ਕੱਟ ਸਨ। ਖੱਬਾ ਪੈਰ ਗਿੱਟੇ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ ਉੱਪਰ ਲਗਭਗ 1 ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੀ ਲੱਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਮਾਂ।

1. ਹੇਠਲੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾ ਕੱਟ, ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਗਿੱਟੇ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 1" ਉੱਪਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੱਬਾ ਪੈਰ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ, ਚਮੜੀ, ਨਰਮ ਟਿਸ਼ੂ ਅਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ 8 ਹੈਮਰੇਜ, ਚਮੜੀ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਤਿੱਖੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ, ਲਿਗਾਮੈਂਟਸ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈਆਂ ਸਨ।

2. ਤਿੱਖੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਸੱਜੀ ਲੱਤ, ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਧਾਗੇ ਦੇ ਜੰਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 2" ਦਾ ਆਕਾਰ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਰਛੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਵਿੱਚ ਕੱਟ, ਸੱਜਾ ਟਿਬੀਆ ਅਤੇ ਵੱਛੇ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।

3. ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀ ਕਟੌਤੀ ਲਗਭਗ 2" ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਾਹਰੀ ਚਮੜੀ, ਸੱਜੇ ਟਿਬੀਆ ਦੇ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਖੂਨ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਛੇ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੱਟਦਾ ਹੈ।

4. ਸੱਜੇ ਗਿੱਟੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਕੱਟ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਿੱਖਾ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਭਗ 3½" ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਦਾ ਲਗਭਗ 2/3 ਹਿੱਸਾ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਮੜੀ, ਫਾਈਬੁਲਾ ਲਿਗਾਮੈਂਟਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਰੇ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਲਕੇਨਿਅਸ ਹੱਡੀ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਗਲਾ ਖੂਨ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ।

ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਅੰਗ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਾਏ ਗਏ।"

7. ਉੱਤਰੀ ਲਖੀਮਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ 05.08.2005 ਨੂੰ ਰਾਤ 09.00 ਵਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਜੋ ਕਿ ਗਾਂਬੂਰਾ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜੀਡੀ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਸਮੀ F.I.R ਮਿਤੀ 06.08.2005 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 3:15 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਪੰਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 147, 341 ਅਤੇ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਧਾਰਾ 341 ਆਈਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 5 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302/34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਅਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਖਾਤੇ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਉਧਾਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 1954 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 904 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

"**8...**ਪਰ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 149 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਜੋੜੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 149 ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ...."

9. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 1 ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬੁਲ ਅਲੀ ਅਤੇ ਅਸਗਰ ਅਲੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤੱਥ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 12 ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

10. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5 ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਛਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਬਾਰੇਕ ਦੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਦੁਲ ਮੋਤਿਨ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਨੰ.3 ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਮੂਦ ਅਲੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗਵਾਹ ਉਸ ਦੇ ਡਰੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ।

11. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.6, 7 ਅਤੇ 9 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਦੁਲ ਬੇਰੇਕ 'ਤੇ 'ਦਾਓ' ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਮੋਤੀਨ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।| ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਮੂਦ ਅਲੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਬਦੁਲ ਬੇਰੇਕ ਪਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਦਾ ਬਿਆਨ P.Ws ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। 5, 7 ਅਤੇ 9 ਕਿ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਪਰ ਹਨੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਪਛਾਣ ਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12. ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਹਮਲੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

13. ਇਹ ਸ਼੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਮ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਪੈਸਿਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਚਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜੇਕਰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਵਿਵਸਥਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਇਰਾਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ

ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਮਲੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸਰਗਰਮ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ, ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਹਨ।

14. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਵਿਆਂਗਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਟੀ.ਐਨ., (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 779 ਵਿੱਚ, ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"**12**.... ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਘਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਦੀ ਰਾਹਤ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ "ਕਾਰਵਾਈ" ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਸਦੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉੱਦਮ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ। ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ...."

15. ਨੰਦੂ ਰਸਤੋਗੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 9 ਵਿੱਚ, ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:-

"**17** ... ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

16. ਸੁਰੇਂਦਰ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2000) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 110 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਮਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ:-

"**11**. ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੰਯੁਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉੱਦਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਮ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ...."

17. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2011) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 120 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੂਜੇ ਦੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਹਮਲਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਬਦੁਲ ਬੇਰੇਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਬਦੁਲ ਮੋਤੀਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਪਹਿਲੇ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਮੂਦ ਅਲੀ ਦੇ ਘਰ ਨੇੜੇ ਫੜ ਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਬਦੁਲ ਮੋਤਿਨ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਬਦੁਲ ਬੇਰੇਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.1 ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ **ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।



PALLAV THAKUR ADVOCATE